TEZAURUL DE MONEDE GETO-DACICE DE LA LEU (JUD. DOLJ)

G. POPILIAN şi prof. TOMA NIŢĂ

În primăvara anului 1967, în punctul Balta Lungă, ce se află la cca 6 km la nord de comuna Leu, jud. Dolj se executau lucrări de terasare, în vederea plantării viţei de vie. Cu acest prilej s-a găsit un vas de lut cu monede dacice de argint. Descoperitorii au predat atît vasul cît şi toate monedele muzeului organizat la şcoala generală din comună.

Vasul, care a fost spart în momentul descoperirii este lucrat cu mîna, dintr-o pastă de culoare brună-castanie. Forma vasului este aceea obişnuită a cănilor dacice cu o singură toartă.

Deplasîndu-ne la faţa locului, am stabilit condiţiile descoperirii tezaurului. Vasul fusese îngropat în panta de nord a unui mic platou înconjurat din trei părţi de văi mici, rezultate din eroziunea unor torenţi. De pe platou am cules numeroase resturi ceramice de vase lucrate cu mîna de culoare gri-brună sau roşiatică precum şi ceramică fină de culoare gri lucrată la roată. Ceramica lucrată cu mîna are ca decor proeminenţe şi brîuri în relief. În afara fragmentelor ceramice am mai găsit şi numeroase bucăţi de chirpic ars. Acest lucru denotă că pe platou, se află o aşezare dacică iar tezaurul a fost îngropat în afara ei.

Monedele descoperite în vas, în număr de 24, au o formă uşor convex-concavă, forma caracteristică aproape tuturor emisiunilor geto-dacice. Conservarea lor este relativ bună. La suprafaţă se pot vedea urme de tocire, care sînt mai accentuate la cîteva piese datorită circulaţiei lor.

Pe avers este reprezentat un cap bărbătesc mult schematizat, în profil spre dreapta. Părul, nasul şi fruntea sînt redate printr-o serie de combinaţii de linii, iar barba prin intermediul unor globule. Pe avers apare un cal, mult stilizat, la trap spre stînga. Capul lui este de formă rectangulară, crupa rotundă şi separată de restul corpului printr-o linie care ar reprezenta la origine piciorul călăreţului. Cît priveşte picioarele calului sînt redate prin linii avînd la încheieturi şi capete cîte o globulă.

Călăreţul a dispărut aproape cu totul. El a ajuns să fie înfăţişat prin două globule (pl. I, 1—2, 4—13, 16—24).

Monedele descrise mai sus se încadrează în tipul V după Moisil[1] şi tipul 303 după clasificarea lui Pink[2].

Trei monede, care diferă de cele prezentate mai ales în ceea ce priveşte unele amănunte în reprezentarea calului (pl. I, 3, 14, 15) sînt tot de tipul V Moisil, dar după Pink se încadrează la n. 302.

La 50 m spre est de punctul unde a fost descoperit vasul cu cele douăzecişipatru de monede s-a găsit o monedă izolată care nu face parte din tezaur. Această monedă aparţine fazei tîrzii a monetăriei dace specifice zonei din centrul şi vestul Olteniei, care prezintă pe avers capul lui Zeus, fără bărbie şi cu două rînduri de perle în jurul capului, iar pe revers calul şi călăreţul macedonean spre dreapta. Gîtul şi capul calului sînt aşa de degenerate încît capătă aspectul unui cioc de raţă (pl. I, 25). În clasificarea lui Constantin Moisil, moneda corespunde tipului IV[3] iar în aceea a lui Pink tipului 245[4].

Monedele care fac parte din tezaurul de la Leu sînt o fază intermediară între tipul de monede descoperite la Mănăstirea[5] şi între acela al monedelor descoperite la Adînca[6], Vîrteju[7] şi Crevedia[8] şi pe care Const. Preda le-a numit *tip Bucureşti*[9].

Era cunoscut faptul că aria de răspîndire a monedelor de tip Bucureşti se întinde şi în dreapta Oltului, dar noutatea constă în faptul că variantele acestui tip care se află în tezaurul de la Leu sînt semnalate pentru prima oară în Oltenia.

RÉSUMÉ

Les auteurs présentent un trésor dace, découvert à Leu, distr. de Dolj — dans un vase de terre qui contenait 24 monnaies. Les monnaies figurées dans la pl. I, 1—2, 4—13 appartiennent au type V d'après Moisil et au type 303 d'après Pink. Celles de la pl. I, 2, 14 et 15 sînt toujours du type V Moisil, mais selon la classification de Pink elles sont du type no. 302. Les monnaies représentent une phase intermédiaire entre les types des monnaies de Mănăstirea et celles découvertes à Adînca, Vîrteju et Crevedia.

La monnaie figurée sous le no. 25 (Pl. I) a été elle-aussi découverte à Leu, mais n'appartient pas à ce trésor.

[1] C. Moisil, *Monedele dacilor*, în „Buletinul Societăţii Numismatice Române", XV, 1920, p. 70.

[2] Karl Pink, *Die Münzpragung der Ostkelten und ihrer Nachbarn*, în „Dissertationes Pannonicae", p. 77.

[3] C. Moisil, *op. cit.*, loc. cit.

[4] Karl Pink, *op. cit.*, loc. cit.

[5] O. Iliescu, *Tezaurul de la Mănăstirea*, în „Creşterea colecţiilor" caiet selectiv de informare, Biblioteca Academiei R. S. România, nr. 13—14, 1965, p. 8—12.

[6] Constantin Preda, *Pe marginea unor descoperiri monetare recente*, în „Studii şi cercetări de numismatică" II, 1958, p. 379—397.

[7] Bucur Mitrea, *Un tezaur cu monede dacice descoperit la Bucureşti, de o echipă de muncitori a întreprinderilor Sfatului Popular*, în „Studii şi referate privind istoria României", I, Bucureşti, 1953, p. 290—302.

[8] Constantin Preda, *Alte descoperiri monetare*, „în Studii şi cercetări de numismatică", II, 1958, p. 466.

[9] Constantin Preda, *Probleme de numismatică geto-dacică*, în „Studii şi cercetări de numismatică", III, 1960, p. 62.

https://biblioteca-digitala.ro

Monedele dacice descoperite la Leu.

https://biblioteca-digitala.ro